

Tanácselnöki interpelláció

Fiatalításra vár az öreg Józsefváros

A gazdaságirányítás reformja eredményeként a *tanácsi önállóság* is növekedett. Bár a nagyobb önállóság még nem támasztható alá bővebb anyagi erőforrásokkal, a gazdálkodás terén mégis nagyobb lehetőségünk, hogy a rendelkezésre álló, várható fejlesztési kereteket a lakosság legfontosabb társadalmi szükségleteinek kielégítésére fordíthassuk.

Halasztást nem tűrő feladat

A Józsefvárosban az elmúlt években nőtt — és várhatóan az elkövetkező időben is növekszik a 6 éven aluliak és a 60 éven felüliek száma. Ezek a körülmények a *bölcsődei és óvodai férőhelyek számának növelését* követelik. De gondolnunk kell az ifjúság *sportolási lehetőségeinek bővítésére* és a lakóterületi *klubok fejlesztésére* is. Az idős, magukra maradt emberek *szociális és egészségügyi ellátása* is sok tennivalót jelent. A kerület *oktatási és egészségügyi intézményeinek* fenntartása, a *szükség szerű felújítások* időbeni elvégzése ugyancsak a helyi tanács gondja és feladata.

A helyi tanácsra tartozó felsorolt és sok más feladaton kívül van azonban a VIII. kerületben egy olyan — halasztást és további fontolgatást aligha tűrő — feladat, amely meghaladja hatáskörünket, anyagi erőnket és amelyhez felettes államigazgatási szerveink, sőt a kormányzati hatóságok támogatása is szükséges. Ez pedig a *Józsefváros rekonstrukciójának meggyorsítása*.

A VIII. kerület lakóinak ezt az igényét alátámaszthatnánk azzal is, hogy — amíg az elmúlt évek során a peremkerületekben a lakótelepek sora épült — addig a *belső városrészek rekonstrukciója elmaradt*. Különösen vonatkoztatható ez a megállapítás Józsefváros elhanyagolt részeire, amelyek városesztétikai szempontból sem válnak dicsőségére szépülő fővárosunknak. Akadnak azonban ennél jóval hatékonyabb okaink, amiért ismét szót emelünk és segítséget kérünk a kerület rekonstrukciójának gyorsításához.

A sürgetés — indokolt

Kerületünk épületeinek száma 2545, a házak átlagos „életkora” 76,8 év. Ennél többet mond azonban, hogy 211 lakóház 1850 előtt épült, tehát *119 évnél idősebb*: 1294 ház pedig 1850—1899 között épült, ezek *70—120 évesek*. Az öreg házak száma tehát a kerület épületeinek körülbelül 60 százalékát teszik ki. Ha ehhez hozzávesszük, hogy 1899—1919 között még 623 lakóház épült, úgy megállapíthatjuk, hogy lakóépületeink 85 százaléka 50—120 éves. Az avult épületállományból következik, hogy — az elvégzett felmérések szerint — a Budapesten lebontásra szánt 6,6 millió légméternyi épületből 2,1 millió légméter (kb. 30 százalék) a Józsefvárosban van. Ez a szám a kerület 44 ezer lakásából kb. 10 ezer bérleményt jelent. A szanálás további elhúzódsával ez az arány rohamosan *növekszik*.

A fővárosban lebontásra váró nyilvánított veszélyes állapotúnak ítélt — úgynevezett „A” kategóriás — lakásoknak több mint 20 százaléka is kerületünkben van.

Kerületünk rekonstrukciójának első ütemét 1963-ban kezdték el a József körút, Baross utca, Illés utca, Korányi Sándor utca, Üllői út által határolt területen, ahol 5800 lakás bontása ellenében 8200 lakás telepíthető. Az építkezés a tervezett ütemhez képest, sajnos, nagyon *elhúzódtott*. Mivel a további szanálás még sűrűbben lakott területeket érint, a bontási arány tovább romlik és elképzelhető, hogy meghaladja az építhető új lakások számát. Ez abból is adódik, hogy a zsúfolt beépítést a rekonstrukció során — nagyon helyesen — fellazítják. A várható szanálás magas aránya a gyors ütemű avultság következménye, éppen ezért már nem lehet akadály, sőt ösztönzője kell hogy legyen a rekonstrukció gyorsabb megkezdésének. A főváros vezetői és az illetékes szakigazgatási szervek ezt a megállapítást *indokoltnak* tartják.

Végre nem hajtott határozatok

Az egyik legnagyobb akadály a rekonstrukció gyorsításának az *igen nagy mértékű ipari szanálás*. Az említett területen 57 üzemi telep és raktár, 50 egység, 292 kisiparos és 62 különböző üzlet található. Ismerjük üzemeink, ktsz-eink gazdasági tevékenységének fontosságát, mégis *tűrhetetlennek* tartjuk, hogy a gazdasági bizottság döntését 10 esetben nem hajtották végre, pedig a *kitelepítés határideje régen lejárt*. Ez a magatartás annál is inkább kirívó, mert más üzemek (mint pl. a Csavarárugyár, a Mélyépítő Vállalat) megértve a sűrűn települt, kedvezőtlen körülmények között élő lakosság helyzetét, a kitelepítést végrehajtották.

Az ipari üzemek kitelepítése és áttelepítése *költségigényes*, de *szemléletbeli* kérdés is. Milliárdos nagyságrendről van itt szó. Ezért a szakágazati minisztériumok és főhatóságok határozott segítségét és intézkedését igényeljük az ipari kitelepítésekhez.

A kerület tanácsa elsőrendű kötelességének érzi e kerületünk lakosságát érintő nagy jelentőségű és nehezen végrehajtható feladat megoldásának segítését. Egyik tanácsülésünk határozata alapján a VIII. kerületi tanács minden hatáskörébe tartozó helyiség kiutalásánál *előnyben* részesíti a szanálásra megérett és építésre kijelölt területekről kihelyezendő kisipari és szövetkezeti igényeket. Véleményünk szerint ehhez is kaphatna *segítséget* kerületünk. A felettes szervek a hatáskörükbe tartozó nagyobb helyiségeket elsősorban az e területekről kitelepítésre várók számára utalhatnák ki.

Budapest főváros tanácsa már 1963 őszén megtárgyalta a Józsefváros helyzetét és elismerve a fennálló nehézségeket, megfelelő határozatokat hozott az illetékes ágazati szervek részére. Sajnálatos, hogy — a már vázolt nehézségek miatt — csak az utóbbi időben foglalkoznak behatóbban a szanálás rendkívül nehéz és költségigényes előkészítésével. Most, véleményünk szerint, *kétszeres erőfeszítésre* van szükség, hogy a régebbi szanálási és építési tervnek a IV. ötéves tervidőszakra eső része időben megvalósuljon. Tudomásunk szerint ez év végére *elkészül a szanálandó területek részletes rendezési tervének felülvizsgálata*. De a neheze hátra van: az avult üzemrészek, raktárak kitelepítése, az építőipari kapacitás biztosítása, az építési terület lakóházainak idejében való lebontása.

A rekonstrukció — megtakarítás is...

Kétségtelen, hogy e nagy költséget igénylő rekonstrukció — a vázolt nehézségek mellett — *előnyökkel* is jár. Városépítészeti körökben is elfogadott az a megállapítás, hogy a belső városrészek avult épületeinek szanálása és helyük korszerű beépítése sok tekintetben olcsóbb, mint az új városrészek építése. A közművek, az úthálózat, a közlekedés ugyanis adott és a rekonstrukció esetén is komoly *megtakarítást* jelent. Ugyanis ha a lakóépületek nem is volnának lebontásra érettek, a közművek felújítását avultságuk miatt amúgy is el kellene végezni. Úgy véljük, nem túlzott kívánság, ha kerületünk számára igényeljük a *gyorsabb, hatékonyabb segítséget*, mert a VIII. kerület van a legnehezebb helyzetben. Az állandó lakók száma, az ideiglenesen bejelentettekkel együtt, meghaladja a 180 ezret és az 1960. évi statisztikai adatok

szerint a Józsefváros Budapest második legnagyobb munkáslakta kerülete is.

Tudjuk, hogy a főváros politikai és állami vezetése megérettnek tartja a rekonstrukció erőteljesebb szorgalmazását, a népgazdaság teherbírásának megfelelő arányban. Célszerű lenne, ha a végrehajtásért felelős szakágazatok és vállalatok ezt a fontos, a főváros lakosai részét érintő — kétségtelenül igen nagy erőfeszítést igénylő — kérdés megoldását az eddiginél hatékonyabban és gyorsabban elősegítenék, mert a *további halogatás és késedelem növeli a rendezés költségeit* is.

Dr. Suhajda József,
a VIII. ker. Tanács vb-elnöke